

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 45/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och ersättning för arbetsgivarkostnader

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2006 en proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och ersättning för arbetsgivarkostnader (RP 112/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- en lagmotion med förslag till lag om ersättning till arbetsgivare för föräldraskapetskostnader och vissa lagar som har samband med den (LM 11/2004 rd — Tarja Cronberg /gröna m.fl.), som remitterades till utskottet den 11 mars 2004,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 9 kap. 12 § i sjukförsäkringslagen (LM 52/2005 rd — Päivi Räsänen /kd), som remitterades till utskottet den 19 maj 2005,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 9 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (LM 95/2005 rd — Christina Gestrin /sv m.fl.), som remitterades till utskottet den 18 oktober 2005,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 9 kap. 12 § i sjukförsäkringslagen (LM 99/2005 rd — Sari Sarkomaa /saml m.fl.), som remitterades till utskottet den 6 oktober 2005,
- en lagmotion med förslag till lag om arbetstagares rätt att få lön för början av moderskapsledigheten och om ersättning till arbetsgivaren för lönekostnaderna (LM 115/2005 rd — Ben Zyskowitz /saml m.fl.), som remitterades till utskottet den 5 oktober 2005,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 9 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (LM 74/2006 rd — Christina Gestrin /sv m.fl.), som remitterades till utskottet den 9 november 2006,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen (LM 100/2006 rd — Raimo Vistbacka /sf m.fl.), som remitterades till utskottet den 24 oktober 2006,
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen (LM 112/2006 rd — Jyri Häkämies /saml m.fl.), som remitterades till utskottet den 18 oktober 2006,
- en lagmotion med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och av vissa lagar som har samband med den (LM 133/2006 rd — Anni Sinnemäki /gröna m.fl.), som remitterades till utskottet den 26 oktober 2006,
- en lagmotion med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen, 4 och 6 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn och 11 a § i lagen om barndagvård (LM 138/2006 rd — Erkki Virtanen /vänst

- m.fl.), som remitterades till utskottet den 16 november 2006 samt
- en åtgärdsmotion med förslag till utjämning av kostnaderna för familjeledighet mellan moderns och faderns arbetsgivare (AM 72/2003 rd — Sinikka Hurskainen /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 23 oktober 2003,
 - en åtgärdsmotion med förslag till längre familjeledighet för adoptivföräldrar (AM 88/2003 rd — Päivi Räsänen /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 5 december 2003 och
 - en åtgärdsmotion med förslag till utjämning av kostnaderna för föräldraskap (AM 90/2003 rd — Annika Lapintie /vänst m.fl.), som remitterades till utskottet den 5 december 2003.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtanden i ärendet. Utlåtandena (GrUU 38/2006 rd och AjUU 22/2006 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Marjaana Maisonlahti och konsultativ tjänsteman Minna Liuttu, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetråd Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- lagstiftningsråd Tarja Kröger, arbetsministeriet
- förmånschef Suvi Onninen och ledande aktuarie Heikki Peltola, Folkpensionsanstalten
- utredningsman Janne Metsämäki
- jurist Jarmo Pätäri, Akava r.f.
- specialrådgivare Johan Åström, Finlands Näringsliv
- socialpolitisk sekreterare Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- social- och hälsovårdspolitisk ombudsman Mervi Flinkman, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår ändringar i sjukförsäkringslagens bestämmelser om moderskaps- och föräldrapenningen, arbetsgivarens ersättning för semesterkostnader, användningen av den pappamånad som består av faderns föräldrapennings- och faderskapspenningsperiod och i bestämmelserna om adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod. Vidare föreslås att en försäkrad som lever i registrerat partnerskap men som inte är barnets förälder ska kunna ha rätt till föräldrapenning.

Enligt gällande sjukförsäkringslag fastställs dagpenningen till modern eller fadern utifrån föräldraskap på samma grunder som sjukdagpenningen. Moderskapspenningen föreslås bli höjd för de 56 första vardagarna och faderns föräldrapenning och faderskapspenning för pappa-

månaden för de 50 första vardagar för vilka fadern får föräldrapenningen. Ändringarna ska gälla både löntagare och företagare.

Semesterkostnadsersättningen till arbetsgivaren föreslås bli höjd så att den i snitt täcker inte bara bruttolönen till arbetstagaren för semestern utan också de genomsnittliga lagstadgade socialförsäkringsavgifterna. Också sättet att bestämma ersättningens storlek ska ändras.

Pappamånaden, som består av faderns föräldrapenningsperiod och den faderskapspenningsperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningsperioden följer för tillfället direkt efter föräldrapenningsperioden. För att locka fäder att ta ut mer föräldraledighet föreslås att fadern ska kunna ta ut en del av föräldrapenningsperioden längre fram.

Den kortaste föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar föreslås bli förlängd från nuvarande 180 dagarna till 200 dagar. Samtidigt ska en försäkrad som inte är barnets förälder få rätt till föräldrapenning för ett barn som föds eller adopteras inom ett registrerat partnerskap. Det ska ske genom fördelning av föräldrapenningsperioden. Också de här ändringarna gäller både löntagare och företagare.

I bestämmelserna om sökande och finansiering av förmånerna föreslås vissa följdändringar på grund av propositionen. Vidare föreslås följdändringar på grund av den ökade flexibiliteten i fråga om pappamånaden i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn och i lagen om barndagvård.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 11/2004 rd föreslås ett nytt system för ersättning till arbetsgivare för föräldraskapstkostnader som innebär att kostnaderna fördelas lika mellan alla arbetsgivare.

I lagmotion LM 52/2005 rd föreslås en sådan ändring i sjukförsäkringslagen att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar görs lika lång som moderskaps- och föräldrapenningsperioden för biologiska föräldrar.

I lagmotion LM 95/2005 rd och LM 74/2006 rd föreslås att föräldrapenningsperioden förlängs till 236 vardagar.

I lagmotion LM 99/2005 rd föreslås att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs till 263 vardagar.

I lagmotion LM 115/2005 rd föreslås att arbetstagare ska få rätt att få lön för början av moderskapsledigheten och om rätt för arbetsgivaren till ersättning för lönekostnaderna.

I lagmotion LM 100/2006 rd föreslås att i förslaget till ändring av sjukförsäkringslagen i propositionen stryks rätten till föräldrapenning för en sådan person i ett registrerat parförhållande som inte är barnets förälder.

I lagmotion LM 112/2006 rd föreslås att moderskapsdagpenningen höjs till 100 procent för de 72 första vardagarna.

I lagmotion LM 133/2006 rd föreslås att föräldraskapstkostnaderna delas lika mellan alla arbetsgivare, att pappans öronmärkta föräldraleddighet förlängs, att den lägsta moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet och att föräldraleddigheten för adoptivföräldrar förlängs till 263 dagar.

I lagmotion LM 138/2006 rd föreslås höjd moderskapsdagpenning för 72 dagar, att en månad av föräldraleddigheten avsätts enkom för mamman och en månad enkom för pappan och höjt stöd på 80 procent för båda föräldrarna för de första 25 dagarna för vilka föräldrapenning betalas till dem. Vidare föreslås minimidagpenningen bli höjd till 20,54 euro per dag, föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar bli förlängd till 234 vardagar och rätten till föräldrapenning bli utsträckt till alla barn under 10 år och att rättigheterna för dem som lever i ett registrerat parförhållande jämföras med rättigheterna för andra föräldrar och adoptivföräldrar.

Åtgärdsmotionerna

I åtgärdsmotion AM 72/2003 rd föreslås att kostnaderna för familjeledigheter delas jämnt mellan pappans och mammans arbetsgivare.

I åtgärdsmotion AM 88/2003 rd föreslås en lika lång föräldra- och vårdledighet för adoptionsfamiljer som föräldra- och vårdledigheten för biologiska föräldrar.

I åtgärdsmotion AM 90/2003 rd föreslås att föräldraskapstkostnaderna delas lika mellan arbetsgivarna genom sjukförsäkringssystemet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utjämning av kostnaderna för familjeledighet
Syftet med propositionen är att förbättra ersättningarna till arbetsgivarna för deras kostnader för familjeledigheter och att lätta på den ekonomiska bördan som kostnaderna kan innebära för en enskild arbetsgivare. Det är ett mycket viktigt syfte, anser utskottet. Förslagen om utjämning av kostnaderna ska dels förbättra arbetsgivarnas villkor, dels undanröja hindren på arbetsmarknaden för att utnyttja familjeledigheter och också för att anställa kvinnor.

Propositionen höjer ersättningarna till arbetsgivarna och utvidgar ersättningen för semesterkostnader både till bruttolönen och till arbetsgivarens lagstadgade socialförsäkringsavgifter. Kostnaderna för föräldraledigheter får för tillfället konsekvenser framför allt för de kvinnors arbetsgivare som har en avtalsenlig skyldighet att betala lön för moderskapsledigheten, eftersom pappornas föräldraledigheter nästan utan undantag är utan lön. När arbetsgivarnas kostnader för moderskapspenningssperioden med lön sjunker förbättras arbetsgivarnas sysselsättningsmöjligheter i kvinnodominerade branscher. Det blir bl.a. lättare att anställa vikarier när den del av löneutgiften för moderskapsledigheten som det inte betalas ersättning för blir klart mindre.

Den föreslagna ändringen i ersättningen av arbetsgivarkostnader jämnar ut bördan för föräldraskapskostnader mellan kvinno- och mansdominerade branscher. Arbetsgivarna i kvinno- och mansdominerade branscher har fortfarande kvar ett större ersättningsansvar i alla de branscher som har lönebetalningsskyldighet för moderskapsledighet och därför anser utskottet att det behövs fortsätta utjämning av kostnaderna mellan arbetsgivarna.

Höjning av moderskapspenningen

Social- och hälsovårdsutskottet ser det som mycket positivt för barnfamiljers och ensamförsörjande mammors ekonomiska situation att regeringen föreslår en höjning både av moder-

skaps- och föräldrapenningen. Höjningen av moderskapspenningen från nuvarande 70 till 90 procent för de första 56 dagarna betyder en avsevärd förbättring i de mammors situation som på grund av att kollektivavtalet eller anställningen upphör inte har rätt till lön som betalas av arbetsgivaren för moderskapspenningssperioden. Diskrimineringen mellan kvinnor minskar och kvinnor framför allt i servicebranscherna blir mera jämlika med andra mammor tack vare reformen.

Det är också en klar förbättring i dagpenningssnivån att dagpenningens procentuella andel av lönen minskar först med inkomster som överskrider 43 699 euro (enligt 2006 års indexnivå). För tillfället minskar andelen redan med inkomster som överskrider 28 404 euro. För den del som går över 43 699 euro ska förmånen dessutom vara 32,5 procent, vilket är 7,5 procent mer än hittills. Reformerna innebär klart högre moderskapspenningar.

Höjningen av moderskapspenningen gynnar i hög grad de arbetsgivare till vilka dagpenningarna redovisas som ersättning för deras kollektivavtalsenliga skyldighet att betala lön. Enligt utskottets uppfattning bör det faktum att ersättningen stiger till 90 procent för mer än 2 månader inverka till att skyldigheten att betala lön för moderskapsledighet blir mer universell i kollektivavtalen.

Lönebetalningsskyldigheten är tre månader i många branscher och för att minska diskrimineringen mellan kvinnor måste moderskapspenningen i framtiden fortsatt höjas så att höjd moderskapspenning betalas ut för en ännu längre tid än 56 dagar. Förlängningen betyder minskad diskriminering för de mammor som inte har rätt till lön för moderskapsledigheten. Den lättar också arbetsgivarnas kostnadsbörda ytterligare.

Höjning av föräldrapenningen

Regeringen föreslår att pappans föräldrapenning och faderskapspenningen för pappamånaden höjs till 80 procent av arbetsinkomsterna för de första 50 vardagarna upp till 43 699 euro. Den procentuella andelen för den del av inkomsterna

som överskrider gränsen ska vara 32,5. Sättet att fastställa föräldrapenning för mamman ska enligt propositionen inte ändras utan mamman ska i föräldrapenning få 70 procent av arbetsinkomsten upp till 28 403 euro och 40 procent för den del av inkomsterna som överskrider gränsen upp till 43 699 euro. Den procentuella andelen för de överskridande inkomsterna ska vara 25.

Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 38/2006 rd) att det för vanlig lagstiftningsordning krävs att bestämmelserna ses över så att pappans och mammans föräldrapenning bestäms på samma grunder. Grundlagsutskottet anser att det inte står i samklang med jämlikhetsbestämmelserna i grundlagens 6 § att dagpenningarna bestäms på olika grunder. Faderskapspenningen för pappamånaden har ett mycket nära legislativt samband med föräldrapenningen och därför anser utskottet också att det lämpligen bör lagstiftas samordnat om grunderna för båda dagpenningarna.

Social- och hälsovårdsministeriet föreslår med anledning av grundlagsutskottets utlåtande i en skrivelse till social- och hälsovårdsutskottet att grunderna för bestämning av föräldrapenningen ändras jämfört med regeringens förslag genom att höjd föräldrapenning betalas till mamman för de första 30 vardagarna av föräldraledigheten och till pappan för de 30 första vardagarna av perioden för föräldrapenningen till pappan och pappamånadens faderskapspenning. Dagpenningen föreslås vara 75 procent av arbetsinkomsterna upp till 43 699 euro och 32,5 procent av arbetsinkomsterna för den överskjutande delen. Kostnadseffekterna är de samma som enligt modellen i propositionen.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att lagförslaget ändras enligt ministeriets förslag. Därmed uppfyller förslaget propositionens ursprungliga syfte. Reformen förbättrar de ekonomiska villkoren för mammor som fött barn ännu mer än enligt den ursprungliga propositionen och innehåller fortfarande ett incitament också för pappor att ta ut föräldraledighet, även om den är kortare än i den ursprungliga propositionen. Reformen innebär att de familjer där båda föräldrarna utnyttjar sin rätt till föräldraledighet får

höjd dagpenning för 60 dagar. Efter ändringen har också ensamförsörjande mammor större nytta av reformen.

De lägsta dagpenningförmånerna

Regeringen föreslår ändringar i de inkomstbaserade moderskaps- och föräldrapenningarna. I linje med regeringsprogrammet höjdes nivån på de lägsta dagpenningförmånerna i början av 2005, då dagpenningarna steg med 30 procent, dvs. med omkring 100 euro i månaden. Utskottet påpekar att om förmånerna höjs ytterligare till samma nivå som arbetsmarknadsstödet är kostnadseffekterna 2007 omkring 50 miljoner euro.

Moderskaps- och föräldraförmånerna spelar en stor roll för barnfamiljernas ekonomiska villkor och välfärd. Utskottet noterar att dagpenningarnivån kan påverkas genom bättre sysselsättningsmöjligheter för unga kvinnor. Men inte heller nivån på de lägsta förmånerna får glömmas. Nivån på de primära förmånerna bör inte bara överskrida nivån på sistahandstryggheten, eller utkomststödet, utan också minska behovet av sistahandstrygghet.

Flexibla faderskapsledighet

För att locka pappor att ta mer familjeledighet föreslår regeringen att pappan ska kunna ta ut en del av faderskapsledigheten längre fram. Faderskapsledigheten, som är en fortsättning på föräldrapenningsperioden, infaller för tillfället direkt efter föräldrapenningsperioden. Sedan början av 2003 har det varit stor inflexibilitet med att förlänga faderskapsledigheten enligt familjesituationen. Förlängningen har bara varit möjlig under en exakt angiven period och har inte kunnat väljas fritt efter familjens behov.

Social- och hälsovårdsutskottet påpekade när systemet infördes att det på sikt måste utvecklas så att pappan får en eller flera fristående pappamånader utan det extra villkoret att perioden följer direkt efter föräldrapenningsperioden (ShUB 34/2002 rd). Utskottet menade att systemet nödvändigt måste förbättras om den förlängda faderskapsledigheten inte utnyttjas i mer än obetydlig omfattning. Användningen har inte ökat så som

det var tänkt och den nu aktuella propositionen avser att förbättra systemet. I och med att pappan kan utnyttja sin pappamånad innan 180 kalenderdagar har förflutit från det att föräldrapenningsperioden som är en fortsättning på moderskapspenningensperioden gått ut ger reformen familjerna större valfrihet med att ordna vården av sitt barn.

Enligt utredningar är det främst ekonomiska skäl som hindrar att män utnyttjar sin föräldraleddighet. Regeringens proposition antogs öka pappornas intresse för föräldraleddighet så att de nuvarande 170 000 föräldrapenningsdagarna skulle fördubblas. Den föreslagna ersättningen på 75 procent förväntas öka pappornas föräldradagpenningensdagar med omkring tre fjärdedelar, eller 100 000 dagar per år. Utskottet anser att det behövs noggrann uppföljning av reformens effekter för faderskapsledigheten och att systemet bör förbättras ytterligare om reformen visar sig få obetydliga effekter med den föreslagna modellen.

Utskottet understryker att olika slag av incitament för att pappor i högre grad ska delta i vården av sina barn fortsatt bör utvecklas. En fördelning av föräldraskapsansvaret genast från barnets födelse skulle gynnas t.ex. genom en sådan modell att bara pappan kan utnyttja en del av föräldraleddigheten.

Om faderskapsledigheten omfattades av lönebetalningsskyldigheten skulle den utnyttjas i högre grad. Än så länge har bara en del av papporna enligt arbetsavtalet rätt till det. Utskottet menar att frågan gott kunde drivas i kollektivavtalsförhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter.

Övriga förslag

Propositionen förbättrar adoptivfamiljers villkor genom att den förlänger minimidagpenningensperioden för adoptivföräldrar. Reformen är enligt utskottets mening motiverad. Förmånerna för adoptivföräldrar bör fortsatt utvecklas.

I samband med behandlingen i utskottet har också flerlingsfamiljernas situation uppmärksamats. Om det föds fler än ett barn på samma gång förlängs föräldrapenningsperioden med 60

vardagar för varje extra barn. Familjerna kan själva välja om de vill utnyttja förlängningen av föräldrapenningsperioden antingen efter föräldrapenningsperioden eller delvis eller helt under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Trots att den förlängda föräldraleddigheten möjliggör för båda föräldrarna att samtidigt delta i vården av barnen är det för att underlätta flerlingsfamiljernas situation nödvändigt att utreda om inte också utbetalningen av faderskapspenning bör förlängas när det föds fler än ett barn på en gång i familjen.

Ibland blir det också nödvändigt att omhänderta spädbarn och placera dem i familjevård. Den som vårdar barnet får inte rätt till sådana dagpenningensförmåner som barnets biologiska föräldrar har rätt till. Den övre gränsen för arvudet till familjevårdare avskaffas i början av 2007. Utskottet anser att det faktum att ett spädbarns vård är mycket krävande och behövs dygnet runt bör vägas in som en klar arvodeshöjande faktor i de arvoden och kostnadsersättningar som läggs fast i familjevårdarnas uppdragsavtal.

Med tanke på föräldrarnas likabehandling skulle det vara motiverat att också en s.k. distansförälder som vid utgången av moderskapspenningensperioden bor skild från maken enligt avtal mellan föräldrarna skulle ha rätt att utnyttja familjeledighet. För att båda föräldrarna också i sådana situationer ska kunna delta i vården av barnet bör möjligheten att utvidga rätten till föräldraleddighet utredas.

Avslutningsvis

Utskottet anser att propositionen i sin helhet är mycket viktig. Den jämnar ut arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheter och främjar de familjepolitiska målen. Den främjar också indirekt kvinnors jämlikhet i arbetslivet i och med att pappor tack vare bättre ekonomiska förmåner sannolikt utnyttjar familjeledigheter i större utsträckning.

Det är beskrivande för unga kvinnors situation på arbetsmarknaden att tidsbestämda anställningar är vanligast just bland kvinnor i fertil ålder, vilket också påpekas i propositionens motivering. Kvinnor skulle få det bättre ställt i

arbetslivet om moderskapet inte skulle vara ett sådant hinder som det är i dag för att anställa kvinnor eller för kvinnors karriärmöjligheter. Med tanke på arbetsgivarnas ekonomiska risker skulle det inte heller vara så stor skillnad mellan vilketdera könet som anställs om också män utnyttjade sina familjeledigheter i större utsträckning. När hindren för att anställa unga kvinnor undanröjs vågar kvinnorna också skaffa sig fler barn i yngre ålder i och med att osäkerheten beträffande anställningen och på arbetsmarknaden skulle minska och den ekonomiska tryggheten öka.

Utskottet understryker att det behövs förändringar i arbetslivet som stöder föräldraskap. I beklagligt många fall betyder de ökade kraven i arbetslivet att man prutar på föräldraskapsförpliktelserna. Attityderna i arbetslivet är ett betydande hinder för pappor att ta ut föräldraledighet. I mäns fall tolkas det som om de inte vore tillräckligt karriärinriktade eller intresserade av sitt arbete. Det kan få konsekvenser till och med för karriären. Det är mycket viktigt att man systematiskt försöker påverka attityderna.

Inom familjepolitiken är det ett viktigt mål att nativiteten kan hållas på nuvarande nivå eller till och med höjas. Nativiteten kan åtminstone i någon mån påverkas genom nivån på de ekonomiska förmånerna i samband med barnfödande, tillgången på dagvårdstjänster och möjligheterna att anpassa arbete till familjeliv. Propositionen främjar ambitionen att upprätthålla nativiteten inte bara genom bättre förmåner utan också genom åtgärder som underlättar vården av små barn.

Genom bättre arbetstidsarrangemang kan barnfamiljernas dagliga liv underlättas i betydande grad. Det vore särskilt viktigt för ensamföräldrar. Förvärvsaktiviteten bland dem kunde förbättras med flexiblare arbetstider. Utom kortare arbetstider behövs det också partiell vårdledighet och vårdpenning för att deltidsarbete ska bli ett verkligt alternativ till heltidsarbete.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

9 kap. 10 a §. Fadersmånad. Regeringen föreslår bestämmelser om en s.k. pappamånad i en ny 10 a § som ska fogas till 9 kap. i sjukförsäkringslagen. Den består av den föräldrapenning som betalas till fadern och en bonus i form av faderskapspenning. För att denna koppling mellan föräldrapenningen och bonusen ska vara så tydlig som möjligt föreslår utskottet en precisering av 10 a § 1 mom.

9 kap. 11 §. Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar. Den föreslagna pappamånaden avses också gälla adoptivfadern. Därför föreslår utskottet en precisering av 9 kap. 11 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen. Detta moment har regeringen inte föreslagit någon ändring i.

11 kap. 1 §. Beloppet av dagpenningsförmåner enligt arbetsinkomst. Utskottet föreslår att denna paragraf ska ändras med anledning av grundlagsutskottets utlåtande. I 2 mom. 2 punkten föreslås bestämmelser om storleken på den dagpenning som ska betalas till modern för de 30 första vardagarna. I 3 punkten föreslås motsvarande bestämmelser i fråga om faderns föräldra- och faderskapspenning.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår ändringar i ikraftträdandebestämmelsen eftersom Folkpensionsanstalten efter det att regeringen överlämnade sin proposition tillställt social- och hälsovårdsministeriet nya bedömningar av premiegrunderna. De föreslagna premierna är för höga till följd av de växande lönesummorna och också på grund av den sänkta prognosen för dagpenningsutgifter. Det influtna beloppet skulle alltså vara för stort i förhållande till de pengar som behövs för utgifterna. Således föreslår utskottet att premierna sänks med 0,01 procentenheter.

Ikraftträdandebestämmelsen innehåller ingen bestämmelse om beloppet på företagarnas tilläggsfinansieringsandel för 2007. Också för det

beloppet gäller de nämnda påpekandena om storleken på lönesumman och utgiftsutfallet samt det tillhörande finansieringsbehovet. Därför är det motiverat att också införa bestämmelser om beloppet på tilläggsfinansieringsandelen för 2007 när sjukförsäkringslagen ändras.

Motionerna

Utskottet har godkänt att adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod förlängs i enlighet med regeringens proposition. Därför föreslår utskottet att lagmotionerna LM 52/2005 rd och LM 99/2005 rd samt åtgärdsmotion AM 88/2003 rd förkastas.

Utskottet har godkänt att arbetsgivarna får ersättning för kostnaderna för föräldraskap och att moderskapspenningen höjs i enlighet med regeringens proposition samt att föräldrapenningen höjs i enlighet med betänkandet. Därför föreslår utskottet att lagmotionerna LM 11/2004 rd, LM 115/2005 rd, LM 112/2006 rd, LM 133/2006 rd och LM 138/2006 rd samt åtgärdsmotionerna AM 72/2003 rd och AM 90/2003 rd förkastas.

Utskottet har godkänt längden på föräldrapenningsperioden i den form som regeringen föreslagit. Därför föreslår utskottet att lagmotionerna LM 95/2005 rd och LM 74/2006 rd förkastas.

Utskottet har godkänt betalning av föräldrapenning till personer som lever i registrerat partnerskap i den form som regeringen föreslagit. Därför föreslår utskottet att lagmotion LM 100/2006 rd förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 2 och 3 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotionerna LM 11/2004 rd, LM 52/2005 rd, LM 95/2005 rd, LM 99/2005 rd, LM 115/2005 rd, LM 74/2006 rd, LM 100/2006 rd, LM 112/2006 rd, LM 133/2006 rd och LM 138/2006 rd förkastas och

att åtgärdsmotionerna AM 72/2003 rd, AM 88/2003 rd och AM 90/2003 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 9 kap. 7 § 2 mom.,
ändras 9 kap. 10 § 1 mom., 11 § 2 mom., 12 § 1 mom., 11 kap. 1 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom.,
14 kap. 3 § 2 och 3 mom., 15 kap. 4 § samt 18 kap. 13 § 1 mom., av dem 18 kap. 13 § 1 mom. sådant
det lyder i lag 1113/2005, och
fogas till 9 kap. en ny 10 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till kapitlet en ny 16 § samt till
11 kap. 1 § ett nytt 2 mom., varvid de ändrade 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. samt till 15 kap. en ny
4 a §, som följer:

9 kap.

Föräldradagpenningar10 §
(Som i RP)

10 a §

Fadersmånad

Utan hinder av vad som bestäms i 8 § 1 mom. om en sammanhängande föräldrapenningsperiod kan fadern enligt överenskommelse mellan modern och fadern flytta fram 12 föräldrapenningsdagar som hör till den föräldrapenningsperiod som avses i 10 § för att tas ut *senare*. För att föräldrapenning skall kunna flyttas fram krävs dessutom att minst en av de dagar med faderskapspenning som avses i 2 mom. tas ut.

(2—4 mom. som i RP)

11 § (Ny)

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

En adoptivfader som är berättigad till föräldrapenning för adoptivförälder har också rätt till faderskapspenning i enlighet med 6, 7 och 10 a §.

12, 15 och 16 §
(Som i RP)

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningsförmånerna enligt arbetsinkomst

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. är
1) moderskapspenningens belopp för de 56 första vardagarna 90 procent av trehundradelen

av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är moderskapspenningens belopp 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten, (utesl.)

2) beloppet av den föräldrapenning som betalas till modern för de 30 första vardagarna 75 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är beloppet av den föräldrapenning som betalas till modern 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten, och (Nytt)

3) beloppet av den föräldrapenning som betalas till fadern och faderskapspenningen för fadersmånaden för de 30 första vardagarna som betalas till fadern 75 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är beloppet av den föräldradagpenning som betalas till fadern 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten.

(3 och 4 mom. som i RP)

9 §
(Som i RP)

14 kap.

Ersättning för semesterkostnader3 §
(Som i RP)

15 kap.

Verkställighet4 och 4 a §
(Som i RP)

18 kap.

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

13 §
(Som i RP)

(1 och 2 mom. som i RP)

Sjukförsäkringens dagpenningspremie år 2007 utgör 0,75 procent av löneinkomsten, ar-

betsinkomsten och de övriga grunder för dagpenningspremien som avses i 18 kap. 15—18 §, och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift utgör 2,05 procent av den lön som avses i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963). *Företagarnas tilläggsfinansieringsandel år 2007 är 0,16 procent av arbetsinkomsten enligt en sådan gällande försäkring som avses i lagen om pension för företagare (/).*

Helsingfors den 29 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löw /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd
ers. Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1

Motivering

Nivån på moderskapspenningen varierar — beroende på moderns inkomster — mellan 60—70 procent för närvarande. Detta innebär att familjens inkomster minskar under den tid mamman får moderskapspenning. Inom de branscher där arbetsgivaren på grundval av kollektivavtalet betalar modern full lön under de 72 första dagarna innebär detta otillräcklig ersättning för arbetsgivaren. Nivån på moderskapspenningen måste höjas till 100 procent för de 72 första dagarna. Detta kommer att förbättra villkoren för mödrarna, men också för de arbetsgivare som betalar full lön för mammalediga anställda, och vidare att rent generellt förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

Det är också bra att förslaget innehåller flexibla villkor för uttag av pappamånad. Männen måste uppmuntras att stanna hemma och vårda barnen. Kvinnornas ställning stärks på arbetsmarknaden om man aktivt går in för att påverka attityderna och värderingarna i samhället och ute på arbetsplatserna. Den mest brådskande åtgärden när det gäller att främja jämställdhet är att kompensera arbetsgivarna för de kostnader som familjeledigheterna medför och att på alla sätt arbeta för jämställdhet i fråga om löner.

Familjeledighetsreformen bör inte finansieras med höjda arbetsgivaravgifter, vilket bara skulle höja anställningströskeln, utan genom att höja statens andel av sjukförsäkringsutgifterna.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att lagförslag 2 och 3 godkänns enligt utskottets betänkande och 11 kap. 1 § i

lagförslag 1 med ändringar (Reservationens ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Reservationens förslag till uttalande).

Reservationens ändringsförslag**Lagförslag 1**

11 kap.

Beloppet av dagpenningförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningförmånerna enligt arbetsinkomst

— — — — —
Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. är
1) moderskapspenningens belopp för de 72 första vardagarna 100 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, (utesl.)

(2 och 3 punkten som i ShUB)

(3 och 4 mom. som i ShUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen tar fram ett proposition där arbetsgivarnas och arbetstagarnas kostnader för familjeledigheter i större utsträckning ersätts av staten.

Helsingfors den 29 november 2006

Eero Akaan-Penttilä /saml
Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Paula Risikko /saml

RESERVATION 2

Motivering

Med propositionen vill regeringen jämna ut kostnaderna för familjeledighet mellan kvinnornas och männens arbetsgivare och uppmuntra papporna att utnyttja föräldraledighet. Det är bra och behjärtansvärda mål tycker jag. Däremot väljer varken utskottet i sitt betänkande eller regeringen i propositionen de mest lämpliga och/eller effektiva instrumenten för att nå målen. Därför måste lagförslaget ändras. Lagförslaget i betänkandet undanröjer inte alla problem som har att göra med extra kostnader för arbetsgivare inom kvinnodominerade branscher. Inte minst små företag med kvinnlig arbetskraft bör kunna få alla kostnader solidariskt ersatta mellan alla arbetsgivare. Samtidigt uppmuntras inte papporna tillräckligt att ta föräldraledighet, vilket är det ena målet med propositionen.

Moderskapspenningens tidslängd

Regeringen föreslår att moderskapspenningen höjs från 70 till 90 procent för de första 56 dagarna. Förslaget motiveras i första hand med en utjämning av arbetsgivarnas kostnader. Många branscher har redan nu kommit överens om att betala ut lön under moderskapsledigheten för en längre tid. Därför föreslår jag att förhöjd dagpenning betalas ut för 72 dagar. Då får också kvinnor med kortvariga anställningar och de vars arbetsgivare enligt kollektivavtalen inte är skyldiga att betala lön under moderskapsledigheten högre ersättning under en längre tid.

Metoder för att uppmuntra papporna

Enligt det ursprungliga förslaget hade papporna fått en förhöjd föräldrapenning på 80 procent av lönen för de 50 första dagarna, medan mammorna bara hade fått 70 procent av lönen. Förslaget stred mot grundlagen och förbudet mot diskriminering på grund av kön. Följaktligen var regeringen tvungen att ändra sitt förslag under behandlingen i riksdagen.

Grundlagsutskottet ansåg att förslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men under förutsättning att bestämmelserna om föräldrapenning ändras till att föräldrapenningen för mammor och pappor ges ut enligt samma kriterier. Bestämmelserna om pappapenning under pappamånaden har ett mycket nära samband med bestämmelserna om föräldrapenning. Följaktligen ansåg grundlagsutskottet att kriterierna för de båda typerna av dagpenning måste samordnas.

Därefter ändrade regeringen sin proposition på grund av utlåtandet från grundlagsutskottet. Föräldrapenningen till mammorna föreslogs för de 30 första vardagarna uppgå till 75 procent av trehundradelen av den försäkrades årsarbetsinkomst vid beskattningen om årsarbetsinkomsten inte överstiger 41 110 euro. För den överstigande delen uppgår föräldrapenningen till 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten. Föräldrapenningen till papporna räknas nu ut enligt samma kriterier som för mammorna.

Målet att papporna i högre grad ska vara delaktiga i familjeförpliktelserna är ett steg i rätt riktning, tycker jag, men de föreslagna instrumenten är både ineffektiva och ojämlika. Island är det land som bäst har kunnat locka männen att utnyttja föräldraledigheten, visar utredningar. På Island kan föräldraledigheten delas upp enligt regeln tre månader för modern, tre månader för fadern och tre månader som föräldrarna får bestämma själva. I likhet med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i sitt utlåtande och social- och hälsovårdsutskottet mycket försiktigt i betänkandet anser jag att också vi i Finland bör utveckla föräldraledigheten i samma riktning. Som ett steg i den riktningen föreslår jag att en månad av föräldraledigheten avsätts uteslutande för modern och en månad uteslutande för fadern. Samtidigt bör det föreskrivas att det förhöjda stödet på 80 procent gäller bådadera föräldrarna de 25 första dagarna då de får föräldrapenning. Också förslaget till en flexiblare användning av

pappamånaden bör utsträckas till att gälla också mamman när pappan redan har utnyttjat andra delar av föräldraledigheten. Föräldraledigheten förlängs från 158 till 170 dagar när de så kallade tilläggsdagarna läggs till den totala tidslängden för föräldraledigheten. Om barnet har bara en vårdnadshavare kan vårdnadshavaren själv ta ut alla 170 dagar och få två månader med förhöjd ersättning.

Lägsta dagpenningar

Regeringen föreslår inga förhöjningar av föräldradagpenningen för dem som får den allra lägsta dagpenningen. I dagsläget ligger det lägsta beloppet på 15,20 euro per dag. Dagpenningen släpar ordentligt efter alla andra förmåner och i många fattigdomsutredningar har det sagts att den låga nivån är en faktor som bidrar till fattigdomen. Jag håller med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet som anser att den lägsta dagpenningen måste höjas åtminstone till samma nivå som den lägsta arbetslöshetsdagpenningen. Den lägsta dagpenningen måste höjas till 22,31 euro per dag för att ligga på samma nivå som i det förslag till grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och dagpenning enligt arbetsmarknadsstödet som Vänsterförbundets riksdagsgrupp har föreslagit för 2007. Jag föreslår ett uttalande om detta (*Reservationens förslag till uttalande*).

Lika villkor för adoptivföräldrar och situationen för särboende föräldrar

Jag anser att adoptivföräldrar måste ha samma villkor som biologiska föräldrar. Jag föreslår en ändring i föräldrapenningen, som innebär att båda föräldrarna har lika rätt att få förhöjd dagpenning. Mitt förslag är rättvisare mot adoptivföräldrar än regeringens förslag. Men om adoptivföräldrar ska behandlas lika måste perioden för föräldrapenning bli lika lång som för biologiska föräldrar. Regeringen föreslår att perioden förlängs från 180 till 200 vardagar. Min uppfatt-

ning är emellertid att perioden bör förlängas till 263 vardagar räknat från adoptionen för att den ska vara lika lång som i familjer med biologiska föräldrar. Framöver bör regeringen också lägga fram förslag till föräldrapenning för fosterföräldrar.

Adoptivföräldrars rätt att få föräldrapenning bör gälla alla barn under tio år. Adoptioner är förknippade med anpassningsproblem, särskilt när barnen kommer från fjärran länder och andra kulturer. Därför är det motiverat att adoptivföräldrar får vara hemma och hjälpa barnen i anpassningsprocessen. Jag föreslår ett uttalande om detta (*Reservationens förslag till uttalande*).

I takt med att skilsmässorna ökar och allt fler sambor går i sär är det viktigt att de föräldrar som inte bor med barnen får möjligheter att satsa på sitt föräldraskap. Jag anser att också frånvarande föräldrar måste ha rätt att ta föräldradagpenning om föräldrarna är ense om det.

Samkönade familjer

Vänsterförbundets riksdagsgrupp anser att familjer där båda föräldrarna är av samma kön bör ha samma möjligheter som andra familjer. Regeringen föreslår att föräldrapenning också ska kunna utnyttjas i registrerade partnerskap, men förslaget är betydligt strängare än för andra typer av familjer. Jag anser det viktigt att regeringen lägger fram en proposition med bestämmelser som i största möjliga grad behandlar samkönade familjer på samma villkor som andra familjer.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att lagförslagen godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Reservationens förslag till uttalande).

*Reservationens ändringsförslag***1.****Lag****om ändring av sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 9 kap. 7 § 2 mom.,
ändras 9 kap. 10 § 1 mom., 11 § 2 mom., 12 § 1 mom., 11 kap. 1 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom.,
 14 kap. 3 § 2 och 3 mom., 15 kap. 4 § samt 18 kap. 13 § 1 mom., av dem 18 kap. 13 § 1 mom. sådant
 det lyder i lag 1113/2005, och
fogas till 9 kap. en ny 10 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till kapitlet en ny 16 § samt till
 11 kap. 1 § ett nytt 2 mom., varvid de ändrade 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. samt till 15 kap. en ny
 4 a §, som följer:

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 170 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. eller 10 a §. De föräldrapenningsdagar som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden och de föräldrapenningsdagar som framflyttas med stöd av 10 a § utgör en föräldrapenningsperiod.

10 a §

Fortsatt föräldrapenningsperiod

Av föräldrapenningsperioden skall modern använda 30 vardagar (mammamånad) och fadern 30 vardagar (pappamånad). Föräldrarna får sinsemellan komma överens om vilkendera föräldern som skall använda de återstående 120 vardagarna. Om barnet har bara en vårdnadshavare har vårdnadshavaren rätt att få en föräldrapenningsperiod bestående av 170 vardagar. (Nytt)

Utan hinder av vad som bestäms i 8 § 1 mom. om en sammanhängande föräldrapenningsperiod kan fadern enligt överenskommelse mellan modern och fadern flytta fram *de 30 vardagar som avses i 1 mom. (utesl.)* för att tas ut inom den tid som anges i 4 mom.

(3 mom. som 3 mom. i ShUB)

Om föräldrarna bor i sär på grund av splittning och har gemensam vårdnad om barnet, kan de komma överens om att den frånvarande föräldern tar ut en del av föräldrapenningsperioden.

11 §
(Som i ShUB)

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 263 vardagar har förflutit från barnets födelse. (Utesl.) Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

15 §

Begränsningar i fråga om betalning av föräldradagpenning

Om rätt till ny föräldradagpenning uppkommer under moderskaps- (*utesl.*) eller föräldrapenningsperioden, upphör betalningen av den föregående moderskaps- (*utesl.*) eller föräldrapenningen vid ingången av den nya föräldradagpenningsperioden. Om rätt till ny föräldradagpenning uppkommer innan den framflyttade *pappa- eller mammamånaden* tagits ut, upphör rätten till föräldradagpenning för det föregående barnet.

16 §

Föräldrapenning inom registrerat partnerskap

Vad som bestäms om föräldrapenning i 1 § 3 mom., 8—10 och 13 § tillämpas också på försäkrade vars partnerskap har registrerats på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap (950/2001). En försäkrad som inte är förälder till barnet har rätt till föräldrapenning förutsatt att

- 1) den ena parten får ett barn eller tar ett barn som är yngre än *tio* år i sin vård (*utesl.*) och
(2 punkten som i ShUB)

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningsförmånerna enligt arbetsinkomst

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. är
1) moderskapspenningsens belopp för de 72 första vardagarna 90 procent av trehundra delen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är mo-

derskapspenningsens belopp 32,5 procent av trehundra delen av årsarbetsinkomsten och

- 2) beloppet av den föräldrapenning som betalas till *modern* och *beloppet av den föräldra- och faderskapspenning som betalas till fadern (utesl.) för båda föräldrarna* för de sammanlagt högst 30 första vardagarna är 80 procent av trehundra delen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är beloppet av *den föräldrapenning som betalas till modern eller fadern* 32,5 procent av trehundra delen av årsarbetsinkomsten.

(3 punkten *utesl.*)

(3 och 4 mom. som i ShUB)

9 §

*Beloppet av faderns **och moderns** föräldradagpenning*

En faders *eller en moders* föräldradagpenningsperiod börjar den dag då föräldradagpenning för första gången betalas till honom för samma barn. Beloppet av faderskaps- och föräldrapenningen för samma barn är lika stort under hela föräldradagpenningsperioden, om inte något annat följer av 1 § 2 mom. 2 punkten.

14 kap.

Ersättning för semesterkostnader

3 §

(Som i ShUB)

15 kap.

Verkställighet

4 §

Tidsfrister för ansökan om dagpenningsförmåner

Dagpenningsförmåner skall sökas som följer:
(1 och 2 punkten som i ShUB)

3) föräldrapenning och partiell föräldrapenning en månad före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen, om inte något annat följer av 4 punkten,

4) faderskapspenning inom två månader efter föräldrapenningsperioden, om inte något annat följer av 5 punkten,

(5 punkten *utesl.*)

(5 punkten som 6 punkten i ShUB)

(2 mom. som i ShUB)

4 a §

Anmälningsskyldighet i fråga framflyttandet av föräldrapenningen

Om modern och fadern har kommit överens om att (*utesl.*) flytta fram *pappa- eller mamma-*

månaden i enlighet med 9 kap. 10 a §, skall Folkpensionsanstalten underrättas om framflyttandet två månader innan den föräldrapenningsperiod som avses i 9 kap. 10 § upphör.

18 kap.

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

13 §

(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i ShUB)

2.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 december 1996 om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) 4 § 5 och 6 mom. och 6 § 2 mom., av dem 4 § 5 mom. och 6 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1078/2002, som följer:

4 §

Vårdpenning

Vårdpenning enligt stödet för hemvård betalas för den tid för vilken familjen enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning (*utesl.*), likväl endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och ovan nämnda förmån enligt 11 kap. i sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning, betalas i vårdpen-

ning enligt stödet för hemvård fram till utgången av ovan nämnda tid enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna enligt stödet för hemvård för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning och minimibeloppet enligt 11 kap. 7 eller 11 § i sjukförsäkringslagen.

(6 mom. som i ShUB)

6 §

Bestämmande om vårdtillägg

Om vårdtillägget till stödet för hemvård av barn betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell för-

äldrapenningsperiod (*utesl.*), beaktas av ovan nämnda förmån såsom inkomst endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de

vårdpenningar som familjen vid ifrågavarande tidpunkt har rätt till.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

3.

Lag

om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 januari 1973 om barndagvård (36/1973) 11 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1077/2002, som följer:

11 a §

Kommunen skall, utöver vad som bestäms i 11 §, se till att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare, efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) får betalas eller (*utesl.*) efter en *pappa-* eller en *mammamånad* som framflyttats med stöd av 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen, kan få en sådan av kommunen anordnad dagvårdsplats för barnet som avses i 1 § 2 eller 3 mom. och att barnet kan få dagvård tills det såsom läropliktigt enligt lagen om grundläggande utbildning inleder den grundläggande utbildningen. Dagvård skall dock anordnas under

en del av dagen, när barnet innan det har nått den i lagen om grundläggande utbildning nämnda läropliktsåldern deltar i förskoleundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning eller när barnet i enlighet med 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning inleder sin grundläggande utbildning ett år tidigare än vad som anges i paragrafens 1 mom. Dagvården skall om möjligt anordnas i den form som barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare önskar.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en ändring av sjukförsäkringslagen som innebär att de lägsta beloppen för moderskaps-, faderskaps-

och föräldrapenning höjs till 22,31 euro per dag och en ändring som innebär att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar utsträcks till att omfatta barn under tio år.

Reservation 2**ShUB 45/2006 rd — RP 112/2006 rd**

Helsingfors den 29 november 2006

Erkki Virtanen /vänst

RESERVATION 3

Motivering

Det är bra att det stränga tidsvillkoret för att utnyttja den så kallade pappamånaden ser ut att slopas. Mindre bra är det att ingen redan 2002 lyssnade till Kristdemokraternas och vissa intresseorganisationers kritik av den bristande flexibiliteten i reformen och att det nu slösats fem år på ett nästan totalt onyttigt försök att samordna arbete och familjeliv.

Minimiföräldrapenning

Regeringen konstaterar att alla föräldradagpenningförmåner enligt den gällande sjukförsäkringslagen i grunden bottnar i ett och samma behov. Syftet är att trygga ett ofött eller nyfött barns välfärd och familjens försörjning under denna period. I adoptivfamiljer, flerlingsfamiljer och familjer som tillhandahåller familjevård har den jämlika rätten att delta i vården av barn oberoende av vilken typ av familj de försäkrade lever i ännu inte förverkligats. Eftersom avsikten med propositionen är att öka jämställdheten när det gäller föräldraförmåner, borde den första åtgärden ha varit att slopa den största oskäligheten med föräldrapenningen, nämligen att dess minimibelopp fortfarande är mindre än den lägsta arbetslöshetsersättningen. Ungefär en fjärdedel av alla mödrar har en föräldrapenning som understiger grunddagpenningen för arbetslösa, och en femtedel kommer upp till minimibeloppet 15,20 euro. De föreslagna ändringarna påverkar allt klarare värdesättningen av föräldraskapet utifrån föräldrarnas inkomstnivå. På intet sätt uppmuntrar förslagen exempelvis en lågavlönad manlig studerande att ta en paus i studierna och stanna hemma och sköta barn under pappaledigheten.

Adoptivföräldrars ställning

Inte heller denna lagändring kommer att försätta adoptivföräldrar i samma position som biologiska. I praktiken kan en adoptivförälder inte ut-

nyttja maximitiden om 234 vardagar räknat från den vardag som följer på barnets födelse, eftersom ett barn som fötts i Finland i allmänhet förenas med sina adoptivföräldrar först efter den biologiska mammans åtta veckors betänketid. Om det är fråga om en internationell adoption är de yngsta barnen redan några månader gamla när de kommer till sina adoptivfamiljer. Med tanke på barnets utveckling vore det viktigt att familjen skulle få vara tillsammans under de första månaderna och innan barnet igen får en ny vårdare. Föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar borde förlängas från nuvarande 180 dagar till 263 dagar, varvid den skulle motsvara den förmån som biologiska föräldrar får. En förlängning av föräldraledigheten när det gäller barn som adopterats i åldern 0—9 skulle i praktiken innebära att förmånen skulle gälla samtliga adoptivfamiljer.

Flerlingsfamiljer

Det förslag som Finlands Flerlingsfamiljer rf lagt fram, nämligen att rätt till pappaledighet uppkommer på samma villkor för varje flerlingsbarn som för varje enskilt barn, är motiverat. Längden på den tid som berättigar till faderskapspenning borde ändras så att tiden för faderskapspenning multipliceras med antalet barn som fötts på en och samma gång. Propositionen borde också ändras så att förlängningen av föräldrapenningsperioden för flerlingsfamiljer skulle vara valbar. När flerlingsförlängningen inte är frivillig utgör den ett hinder för att övergå exempelvis till hemvårdsstöd och blir därför oförmånlig för en förälder som får föräldrapennings minimibelopp och vars make är låginkomsttagare.

Familjevårdare

Ändringen av sjukförsäkringslagen borde särskilt ha beaktat sådana nyföddas ställning som med stöd av ett uppdragsavtal enligt familjevår-

darlagen (312/1992) vårdas i familjevårdarens hem. Den som tillhandahåller familjevård har inte rätt till föräldradagpenning även om den som vårdas skulle vara nyfödd. Särskilt med tanke på spädbarn skulle det vara synnerligern viktigt att det fanns ekonomiska möjligheter till vård i hemmet, vilket skapar en trygg relation mellan barnet och vårdaren. En familjevårdare som sköter ett utplacerat barn under 3 år borde också ha rätt till stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Vi föreslår ett uttalande om förbättring av utplacerade barns och familjevårdarnas ställning.

Med tanke på jämlikheten mellan barn skulle de ovan nämnda reformerna vara av klart större betydelse än föräldrapenning för partner i registrerat partnerskap. Ett registrerat partnerskap medför inte föräldrarelaterade rättigheter eller skyldigheter. Detta konstateras också på propositionens första sida. "Samtidigt föreslås det också att en försäkrad som inte är barnets föräldrar skall vara berättigad till föräldrapenning." Det finns varken juridiska eller biologiska grunder för föräldraskap för kvinnliga eller manliga partner och därför bör bestämmelserna om föräldraledighet inte heller utsträckas till en partner av samma kön som barnets förälder.

Familjerna borde ha betydligt större valfrihet när det gäller familjeledigheter. Systemet med moderskaps-, faderskaps- och föräldraledigheter borde förenklas och samordnas. Vi anser att föräldrapenningsperioden kunde vara ett år lång och inom den tiden kunde både mamman och pappan vara lediga samtidigt under en månad. Den könsrelaterade öronmärkningen av familjeledigheter bör slopas helt, med undantag av den månad för återhämtning som följer direkt på förlossningen. På detta sätt skulle både mammans och pappans möjligheter att sköta barnet förbättras.

Förslag

Med stöd av det som anförs ovan föreslår vi

att lagförslag 2 och 3 godkänns i enlighet med utskottets betänkande och att lagförslag 1 godkänns i enlighet med ut-

skottets betänkande men 9 kap. 10 a, 12 och 16 § med ändringar (Reservationens ändringsförslag) och

att två uttalanden godkänns (Reservationens förslag till uttalande).

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 a §

Fadersmånad

(1 mom. som i ShUB)

Om föräldrapenning eller partiell föräldrapenning på grundval av deltagande i vården av barnet betalas till fadern utan avbrott för åtminstone de 12 sista vardagarna av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapsenningsperioden eller för de 12 föräldrapenningsdagar som framflyttats med stöd av 1 mom., har fadern rätt till faderskapspenning för en sammanhängande period om högst 12 vardagar omedelbart efter sin föräldrapenningsperiod (*fadersmånad*). *Fadern har rätt till faderskapspenning för en sammanhängande period om högst 12 vardagar för varje barn fler än ett, om det föds fler barn på en gång.*

(3 och 4 mom. som i ShUB)

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 263 vardagar har förflutit *från det att barnet kommit till adoptivfamiljen eller den resa som krävs för att hämta barnet från det land där det föddes inleds.* (Utesl.) Föräldrapenningsperioden förlängs

i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

— — — — —
16 §
(Utesl.)
— — — — —

Reservationens förslag till uttalande

1. Riksdagen förutsätter att sjukförsäkringslagen och lagen om stöd för hemvård och privat vård för barn ändras så att i familjevårdslagen avsedda familje-

vårdare ges rätt till familjeledighet vid vården av placerade spädbarn och att familjevårdare för barn under 3 år ges rätt till hemvårdsstöd.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att rätten till adoptivförälders föräldrapenning och partiella föräldrapenning utvidgas till att gälla försäkrade som tagit ett barn under nio år i sin vård.

Helsingfors den 29 november 2006

Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml

Jag omfattar reservationen i enlighet med uttalande 2

Sirpa Asko-Seljavaara /saml

RESERVATION 4

Motivering

Unga kvinnor har en svag position på arbetsmarknaden. Det är svårt för dem att få fast arbete eftersom största delen av kostnaderna för föräldraskap ska betalas av arbetsgivaren. Korttidsanställningar har en negativ inverkan på familjernas ekonomi. Barnfamiljerna har blivit allt fattigare och detta gäller särskilt familjer med en förälder, småbarnsfamiljer och familjer med många barn.

Utskottet föreslår i sitt betänkande att arbetsgivaren ska få full ersättning för semestrar och en större ersättningsandel för lön som betalts under moderskapsledigheten och som numera i många branscher ingår i kollektivavtalen. Förslaget går i rätt riktning men är inte tillräckligt utan kostnaderna för föräldraskap borde jämnas ut mellan alla arbetsgivare. En arbetstages graviditet åsamkar för närvarande arbetsgivaren kostnader om ca 7 000—10 000 euro och endast en del av dessa kostnader utjämnas. Ingen ersättning utgår exempelvis för introduktion av vikarien i arbetet, utbildning av en arbetstagar som återvänder från ledigheten samt kostnader för vård av sjukt barn eller för semesterdagar som beviljats för att ordna vård. Det är svårt att räkna ut det exakta beloppet av dessa kostnader och därför vore det motiverat att betala ersättning som ett fast eurobelopp när en arbetstagar med upprepade arbetsförhållanden blir moderskapsledig.

Förutom utjämning av kostnaderna för föräldraskap är det också nödvändigt att uppmuntra pappor att i större utsträckning än för närvarande ta ut pappaledighet. Skapande av en föräldrapenningsperiod för pappor skulle vara ett styrmedel som också enligt betänkandet har betydelse för pappors benägenhet att utnyttja möjligheten till föräldraledighet. Den nuvarande pappamånaden är ett steg i rätt riktning eftersom de 12 tilläggsdagarna är avsedda endast för pappor. En förlängning av pappamånaden vore ett effektivt och rättvist sätt att uppmuntra papporna att ut-

nyttja sin möjlighet till föräldraledighet. Jag föreslår därför att dagpenningsperioden för pappor förlängs med 36 dagar. En pappa som utnyttjar 12 dagar av föräldrarnas gemensamma föräldrapenningsperiod skulle då i stället för de nuvarande 12 tilläggsdagarna få 48 tilläggsdagar. Då skulle pappan ha en tre månader lång inkomstbunden ledighetsperiod, vilket vore förmanligt för familjen. Denna åtgärd i kombination med förslaget i betänkandet att tidpunkten för när pappamånaden infaller blir flexiblere skulle leda till en klar ökning bland papporna av benägenheten att utnyttja föräldraskapsledigheten.

Föräldraledighetens längd för adoptivföräldrar är för närvarande bunden till tidpunkten för barnets födelse. Föräldraskapslängden är 234 vardagar efter barnets födelse. Om det har förlöpt mer än 54 vardagar från barnets födelse föreslås det nu att föräldraledigheten ska förlängas från 180 vardagar till 200 vardagar. En nära relation mellan föräldrar och barn kräver emellertid tid alldeles oavsett barnets ålder. Adoptivföräldrar borde i framtiden ha möjlighet att vara föräldralediga i 263 dagar från adoptionstidpunkten oberoende av hur snart denna infaller efter barnets födelse.

I Gröna riksdagsgruppens parallellagsmotion (LM 133/2006 rd) föreslås en total utjämning av kostnaderna för föräldraskap, en förlängning av den för pappor öronmärkta föräldraledigheten samt en förlängning av adoptivföräldrars föräldraledighet. Dessutom föreslår vi att minimibeloppet av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet. Någon sådan paragraf ingick inte i regeringens proposition och förslaget kan därför inte heller fogas i paragrafform till reservationen. Det är inte skäligt att i samband med utjämningen av kostnaderna för föräldraskap lämna dem som får föräldrapennning till minimibelopp utanför förhöjningen, eftersom de är allra mest utsatta. Gröna riksdagsgruppen har ock-

så lämnat in en budgetmotion där vi föreslår finansiering av den förlängda föräldrapenningen som öronmärkts för pappor.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att lagförslagen godkänns i enlighet med utskottets betänkande, men 9 kap. 10 a och 12 § samt 11 kap. 1 § i lagförslag 1 med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

9 kap.

Föräldradagpenningar

10 a §

Fadersmånad

(1 mom. som i ShUB)

Om föräldrapenning eller partiell föräldrapenning på grundval av deltagande i vården av barnet betalas till fadern utan avbrott för åtminstone de 12 sista vardagarna av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden eller för de 12 föräldrapenningsdagar som framflyttats med stöd av 1 mom., har fadern rätt till faderskapspenning för en sammanhängande period om högst 48 vardagar omedelbart efter sin föräldrapenningsperiod (*fadersmånad*).

Helsingfors den 29 november 2006

Osmo Soininvaara /gröna

(3 och 4 mom. som i ShUB)

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 263 vardagar har förflutit från det att familjen tagit barnet i sin vård eller resan för att hämta barnet från det land där det fötts har inletts. (*Utesl.*) Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningsförmånerna enligt arbetsinkomst

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. är
1) moderskapspennings belopp för de 72 första vardagarna 100 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, (*utesl.*)

(2 och 3 punkten som i ShUB)

(3 och 4 mom. som i ShUB)